Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Suomen EU-puheenjohtajakausi 2019; kansallinen puheenjohtajuusohjelma; parlamentaarinen prosessi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Suomen EU-puheenjohtajakausi 2019; kansallinen puheenjohtajuusohjelma; parlamentaarinen prosessi (E 20/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan tiedoksi.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- EU-erityisasiantuntija Jouni Lind, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Timo Koskinen, liikenne- ja viestintäministeriö

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Suomi toimii Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana heinäkuusta joulukuun loppuun 2019. Suomen kansallinen puheenjohtajuusohjelma julkaistaan muutama päivä ennen puheenjohtajakauden alkua.

Neuvoston 18 kuukauden ohjelma 1.1.2019—30.6.2020 hyväksytään yleisten asioiden neuvostossa joulukuussa 2018. Tämä kolmen peräkkäisen puheenjohtajamaan eli Romanian, Suomen ja Kroatian muodostaman trion ohjelma noudattaa unionin nykyisen strategisen ohjelman painopisteitä. Eurooppa-neuvosto sopii kuitenkin kesäkuussa 2019 uudesta strategisesta ohjelmasta (2019—2024) viiden vuoden prioriteetteineen. Nämä ohjaavat neuvoston työtä Suomen ja Kroatian kausilla (sekä jatkossa). Lisäksi mahdolliset kriisit tai muut tapahtuvat voivat vaikuttaa neuvoston asialistaan.

Valiokunnan lausunto LiVL 8/2018 vp

Valtioneuvoston kanta

Koska hallitus vaihtuu kevään 2019 eduskuntavaalien jälkeen, Suomen kansallista puheenjohtajuusohjelmaa valmistellaan parlamentaarisesti. Tässä keskeisessä asemassa ovat suuren valiokunnan työjaosto ja pyöreän pöydän keskustelut kaikkien eduskuntapuolueiden edustajien kesken. Myös avoimet kuulemiset eduskunnassa ovat mahdollisia tapoja edistää laaja-alaista näkemystenvaihtoa. Ministerit ovat valmiita osallistumaan näihin.

Lisäksi kansalaiskeskustelun edistäminen EU:n kehittämisestä on tärkeää. Hallitus tekee tätä työtä jo osaltaan ja kannustaa myös eri puolueita ja valiokuntia aktiivisuuteen tilaisuuksien järjestämiseksi puheenjohtajakauteen valmistauduttaessa.

Edelliseen puheenjohtajakauteemme liittyen pääministeri antoi ilmoituksen puheenjohtajakauden tavoitteista juuri kauden alla ja tuloksista kauden päätteeksi. On uuden hallituksen asia ratkaista, tuoko se kansallisen ohjelman tavoitteet ja tulokset eduskuntaan pääministerin ilmoituksella tai muutoin.

Laajapohjaisen valmistelun jälkeen EU-ministerivaliokunta linjaa kansallisesta ohjelmasta ja valtioneuvosto toimittaa tästä selvityksen eduskunnalle. Tavoitteena on saada luonnos kansalliseksi ohjelmaksi valmiiksi ennen eduskuntavaaleja 2019, jotta uusi hallitus voi sen heti aloittaessaan viimeistellä. Tarkoitus on jättää ohjelmaan väljyyttä, jotta uusi hallitus voi priorisoida laajemmasta valikoimasta lopulliset painopisteet. Lopullinen ohjelma on perusteltua pitää tiiviinä, sillä Suomen puheenjohtajakaudella on normaalia puheenjohtajakautta vähemmän asioita pöydällä – lisäksi ytimekäs ohjelma on vaikuttamisviestiltään tehokkaampi.

Valituilla Suomen painopisteillä on merkitystä tuloksellisen puheenjohtajuuden kannalta. Mitä enemmän ne yhdistyvät käsittelyssä oleviin asioihin ja ovat unionin toimivallan ytimessä, sitä helpompi niitä on viedä eteenpäin ja saavuttaa konkreettisia tuloksia.

Trion ohjelman valmistelusta valtioneuvosto antaa selvityksen eduskunnalle hyvissä ajoin ennen sen hyväksymistä neuvostossa. Valtioneuvosto toimittaa eduskunnalle tietoa myös EU:n kehittämisestä pidemmällä tähtäimellä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että Suomen puheenjohtajuusohjelma valmistellaan parlamentaarisessa prosessissa kaikkien eduskuntaryhmien kesken ja että prosessissa pyritään samalla aktivoimaan myös kansalaiskeskustelua.

Saadun selvityksen mukaan valmistelussa pyritään luomaan tiivis, noin neljän pääasiallisen painopisteen ohjelma, ja valmistelussa on tarpeen jättää jossain määrin väljyyttä uuden hallituksen linjauksia varten. Painopisteet tulee valita huolella siten, että niillä on luonteva yhteys puheenjohtajuuskaudella käsittelyssä oleviin asioihin. Valmisteluprosessin edettyä on tarkoitus antaa eduskunnalle erillinen E-kirje sisältökysymyksistä.

Valiokunnan lausunto LiVL 8/2018 vp

Valiokunnan toimialaan liittyen liikenne- ja viestintävaliokunta haluaa kuitenkin jo tässä vaiheessa nostaa esille eräitä keskeisiä aihealueita, jotka se näkee tarpeellisina ottaa huomioon ohjelman valmistelussa. Valiokunta katsoo, että painopisteiden, ja erityisesti liikenteen ja viestinnän aloilta laadittavan neuvostokohtaisen ohjelman, olisi hyvä olla tulevaisuuteen tähtäävä ja tulevaisuuden palveluja ja teknologioiden edistämistä painottava.

Liikenne palveluna (MaaS), älyliikenne ja liikenteen automaatio, miehittämättömät maa-, ilma- ja vesiliikenteen alukset ja ajoneuvot sekä kokonaan uudet liikennemuodot, kuten esimerkiksi Hyperloop, ovat aihealueita, joita valiokunta toivoo arvioitavan painopisteiden valinnassa ja Suomen vievän puheenjohtajuuskaudellaan eteenpäin.

Liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen ja rahoitukseen liittyen puheenjohtajuuskauden valmistelun yhteydessä tulee arvioida, miten kotimaista TEN-T-verkkoa ja EU-rahoituksen hyödyntämistä voidaan kehittää esimerkiksi pohjoisen ulottuvuuden ja muun muassa Helsinki—Tornio—Haaparanta—Tukholma-päärataYhteyden osalta

Saadun selvityksen mukaan kyberturvallisuus on varsin todennäköisesti puheenjohtajuuskaudella esillä, jolloin Suomelle voi tarjoutua mahdollisuus profiloitua kyberturvallisuuden osaajana ja edistäjänä.

Valiokunta korostaa, että Euroopan tulisi olennaisesti terästäytyä erityisesti alustatalouden ja keinoälyn edistämisessä ja niitä koskevien investointien lisäämisessä. Eurooppa on jäämässä näillä alueilla merkittävästi jälkeen erityisesti Kiinan ja muun Aasian mutta myös Yhdysvaltojen kehityksestä. Sama koskee myös digitaalisten sisältömarkkinoiden ja osin yleisemminkin digitaalisten palvelujen kehittämistä.

Valiokunta näkee norminpurun Suomen puheenjohtajuuskaudella yhtenä keskeisenä noudatettavana linjana. Valiokunta pitää yleisesti tärkeänä, että EU-tason sääntelyssä pyritään teknologianeutraalisuuteen ja että sääntelyllä ei rajoiteta teknologian ja uusien palvelujen kehittämistä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 12.4.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jukka Kopra kok

jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Kauko Juhantalo kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula